

154. Nagyvenyim, Munkácsy u.-Fűzfa u. (KÖH 84647)

(Fejér megye) **Sza, A, Á**

Nagyvenyim község Fejér megye DK-i részén, a Dunajvárosi járásban található. A Munkácsy u. és a Fűzfa utca, ahol a temető napvilágot látott, a község D-i részén, egy szelíd ívelésű dombháton, a Nagyvenyim-Baracsi értől alig 300 m-e terül el.

A temető 2013 júliusa előtt ismeretlen volt, amikor szennyvízhálózat kiépítés közben folytatott régészeti megfigyelés eredményeképpen egy avar kori temetkezést sikerült feltárunk és dokumentálnunk (1. sír) a Nagyvenyim, Munkácsy u. 39. sz., ingatlan szennyvíz-bekötésének földmunkái közben. Ez lett az újonnan felfedezett temető első sírja.

Sajnos alig egy hónappal később a Munkácsy utcára merőleges Fűzfa utcában, egy másik beruházásnak – a csapadékelvezető csatorna kiépítésének – mintegy 6–10 sír az áldozatául esett. A csatorna 4 m széles nyomvonalra ÉNy–DK irányban 33 m-en át keresztelte a temetőt, így sikerült behatárolni annak K-i és Ny-i szélét. 22 sírt sikerült részben vagy egészben feltárni és további 7 sír metszetét dokumentáltuk a csapadékelvezető csatorna nyomvonalának oldalán. Három Ny–K-i tájolású csontváz a temető K-i szélén (4., 8. és 11. sír), egy melléklet nélküli zsugorított váz, ugyancsak a temető keleti szélén, NyDNy–KÉK tájolással (18. sír), az összes többi pedig NyÉNy–KDK tájolású. Az összesen 29 sírből 5 lovas temetkezés (7., 13., 19., 27. és 28. sír), ahol az egész lovat felszerszámozottan temették gazdája mellé.

Az eltemetett nemétől függetlenül általános mellékletei voltak a síroknak a korongolt (1 ún. sötétke kerámia, 1 ún. sárga kerámia, valamint kézi korongolással készült kerámiák) és a korong használata nélkül készült edények, valamint az állatesontok. Női sírokból lemezes bronz mellboglár-pár, különböző fülbevalók, pántgyűrűk és orsógombok láttak napvilágot. A férfiak közül vasveretekkel ellátott szíjjal övezték fel a kora avar kori 1. sírban eltemetettet. A 28. lovas sírban nyugvó fiatalember hiánytalan öntött bronz övgarnitúrával és bronz tarsolyzáró verettel rendelkezett. Fegyvermellékletként mindössze egy lándzsahegy említhető (19. lovas sír). A feltárt sírok és mellékleteik alapján a temetőt a 7. század elejétől a 8. század végéig, 9. század elejéig használták.

A feltárást Szücsi Frigyes vezetésével a székesfehérvári Szent István Király Múzeum végezte, a leletanyag végleges elhelyezésre a dunajvárosi Intercisa Múzeumba került.

Munkatársak: Ködmön László, Kovács Dömötör, Major Tibor, Nagy Márton, Kondé Zsófia, Pozsgai Helga, Prander Péter, Schmitz Jürgen, Szokos Péter, Varjaskéri Máté.

SZÜCSI FRIGYES

155. Nádudvar, Halom zúg (KÖH 40888)

(Hajdú-Bihar megye) **Sza**

Régészeti megelőző feltárást folytatott a Déri Múzeum a Nagyszéplő Kft. nádudvari szarvasmarha telepén (hrsz. 01058/92) létesítendő szénátároló területén. 2011–2012-ben a lelőhelyen már voltak ásások, ezért a tervezett szénátároló alapozási pontjai közül azoknál kellett régészeti kutatást végezni, melyek nem érintették a korábban már feltárt területeket.

2013. augusztus 13-án, a humuszolást követően elkezdődött a megfigyelt 10 objektum bontása. A feltárt telepjelenségeket (9 gödör, 1 árok) a belőlük előkerült leletanyag alapján a római császárkorra lehet keltezni, melyek az előző évek ásásai során megismert telephez kapcsolódnak.

A második ütemben, 2013. szeptember 18-án folytatódott azon alapozási pontok kutatása, melyek nem kerültek kijelölésre vagy azokat korábban betonlapok fedték. Ezen megfigyelések során 3 újabb objektum került feltárássra, melyek szintén a császárkori telephez tartoznak.

Munkatársak: Czako Viktória geodéta, Csörgő József és Volosinovszky György régésztechnikusok.

HULLÁM DÉNES

156. Nádudvar, Hold utca (Határ út) (KÖH 77667)

(Hajdú-Bihar megye) **I**

2012 novemberében régészeti próbafeltárás végeztünk⁴⁸ a KITE Zrt. Határ út 1664 hrsz.-ú ingatlanán, a tervezett bemutatóterem és raktárbázis területén. A próbafeltárás során egy kora bronzkori urnasír, egy késő bronzkori gödör és két – feltehetően – a népvándorlás korába sorolható gödör látott napvilágot. Az objektumok egy részét a területen elhelyezkedő egykori temető sírjai bolygatták.

A KITE Zrt. 2013. augusztus 6-án értesítette a Déri Múzeumot a földmunkák megkezdéséről. Augusztus 7-én a helyszínt bejárva megállapítottuk, hogy helyenként 1 m-t is meghaladó humuszmentés történt, ezért megegyezés született a Déri Múzeum és a KITE Zrt. között a terület (7500 m²) teljes körű megelőző feltárássáról. A lehumusztolt területen 10 objektumot figyeltünk meg, melyek a terület DK-i részén összpontosultak.

2013. augusztus 14.-én elkezdtük az objektumok bontását, aminek eredményeként 1 árok és 5 gödör bizonyult régészeti jelenségnek. A megismert jelenségekből korhatározó leletek nem kerültek elő.

Munkatárs: Volosinovszky György régésztechnikus.

HULLÁM DÉNES

157. Nőtincs határa

(Nógrád megye) **R, B, Á, I**

A Magyar–szlovák DN 800 gázszállító tranzit vezeték építése kapcsán a település határában az alábbi lelőhelyek kutatását végezték el a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ munkatársai.

Hársas alja II. (KÖH 78921): 2013. április 9-én elvégeztük a lelőhelyen a 022/26 hrsz.-ú ingatlanon a próbafeltárást. A feltárt terület 386,5 m² nagyságú volt.

A terület a Hársas alja I. lelőhelytől É-ra helyezkedik el, azonos dombgerinc végén. A kitűzött kb. 160 m hosszú szelvény közepén egy ÉNy–DK-i irányú árok faltját figyeltük meg, amely sok paticsrögöt tartalmazott. Ettől É-ra előkerült 4 sír, amelyek kora a mellékletként adott érmek alapján a kora Árpád-korra datálható. Szelvényünket mintegy 20 m-rel tovább bővítettük, de további sírokat nem észleltünk. A kora Árpád-korra (11. század) keltezhető sírok kevés mellékletet tartalmaztak. Többek között I. István és I. András idejére keltezhető ezüst pénzérméket, gyöngyöket, egy bronz lemez-karikagyűrűt és egy ezüst karika-fülbevalót. Az árok datálása bizonytalan, mivel csak paticsrögök kerültek elő, azonban a környékéről, a felszínről gyűjtött néhány Árpád-kori edénytöredék alapján feltételezhetően szintén a 11–12. századra tehetjük.

⁴⁸ RKM 2012, 76.